

W lewym górnym rogu dokumentu
pieczęć o treści podłużna
Burmistrz Łądku Zdroju

Zarządzenie Nr 61/2011
Burmistrza Łądku-Zdroju
z 28 marca 2011 r.

w sprawie ustalenia systemu kontroli zarządczej w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych

Na podstawie § 33 ust.3 i art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym / tj. Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm., art. 69 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz art. 247 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych / tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1240, Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych zarządzam, co następuje:

§1

1. Wprowadza się obowiązek prowadzenia kontroli zarządczej w zakresie ogółu działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy we wszystkich aspektach funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych.
2. Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności:
  - a) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi;
  - b) skuteczności i efektywności działania;
  - c) wiarygodności sprawozdań;
  - d) ochrony zasobów;
  - e) przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania;
  - f) efektywności i skuteczności przepływu informacji;
  - g) zarządzanie ryzykiem.

§2

1. Zobowiązuje się Sekretarza Miasta i Gminy oraz kierowników jednostek organizacyjnych do ustalenia w formie pisemnej procedur kontroli zarządczej zgodnie z podziałem kompetencji wynikającym z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych.
2. Opracowane procedury winny określać zasady zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych.
3. Procedury kontroli zarządczej opracowane dla Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych podlegają zatwierdzeniu odpowiednio dla:
  - Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju przez Burmistrza Łądku-Zdroju
  - Jednostek organizacyjnych przez kierownika danej jednostki,

po uzyskaniu w przypadku Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju akceptacji przez Skarbnika Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju oraz Sekretarza Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju.

4. Skuteczność kontroli zarządczej zapewnia się przez realizację ustalonych procedur, regulaminów, instrukcji, zasad etycznych, mechanizmów organizacyjnych oraz system zarządzania ryzykiem z uwzględnieniem powszechnie przyjętych w jednostkach sektora finansów publicznych – standardów kontroli zarządczej oraz ogólnie obowiązujących przepisów prawa.

5. Zatwierdzenie procedur kontroli zarządczej odpowiednio dla:

- Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju przez Burmistrza Łądku-Zdroju
  - Jednostek organizacyjnych przez kierownika danej jednostki,
- winno nastąpić w terminie do dnia 30 czerwca 2011 r.

§3

1. Zobowiązuje się kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych do:

- a) określenia celów i zadań swoich komórek/jednostek;
- b) przypisania do realizacji celów i zadań mierników ich realizacji;
- c) identyfikacji i oceny ryzyk występujących w komórkach/ jednostkach;
- d) wprowadzenia mechanizmów kontrolnych;
- e) utworzenia rejestru ryzyk dla zadań realizowanych przez komórki /jednostki.

2. Zestawienie realizowanych w danym roku budżetowym celów i zadań wraz z miernikami oraz rejestry zidentyfikowanych ryzyk przygotowane dla poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych przedkładane są odpowiednio:

- Burmistrzowi Łądku-Zdroju;
  - Kierownikowi jednostki organizacyjnej,
- w terminie do 31 grudnia każdego roku poprzedniego.

3. Zestawienie realizowanych w danym roku budżetowym celów i zadań wraz z miernikami oraz rejestry zidentyfikowanych ryzyk przygotowane dla poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych w 2011 r. przedkładane są odpowiednio:

- Burmistrzowi Łądku-Zdroju,
  - Kierownikowi jednostki organizacyjnej,
- w terminie do 15 lipca 2011 r.

§4

W Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostkach organizacyjnych system kontroli zarządczej realizowany jest w formie:

- a) funkcjonalnej,
- b) instytucjonalnej.

§5

1. Kontrola zarządcza funkcjonalna oznacza bieżące podejmowania działań zapewniających realizację celów i zadań, w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny, i terminowy.

2. Zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej efektywnej kontroli funkcjonalnej należy zgodnie z podziałem kompetencji do obowiązków:

- a) Burmistrza Łądka-Zdroju,
- b) Skarbnika Miasta i Gminy Łądek-Zdrój,
- c) Sekretarza Miasta i Gminy Łądek-Zdrój,
- d) Naczelników Wydziałów,
- e) Kierowników Referatów,
- f) Pracowników, którym powierzono takie obowiązki w ramach zakresu czynności,
- g) Kierowników jednostek organizacyjnych.

3. Kontrola zarządcza funkcjonalna realizowana jest poprzez:

- a) działanie zgodnie z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- b) zapewnienie wiarygodności sprawozdań,
- c) prowadzenie skutecznych i efektywnych działań,
- d) ochronę zasobów oraz stosowanie fizycznych środków kontroli nad majątkiem,
- e) przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania,
- f) odpowiedni przydział zadań dla pracowników stosownie do posiadanych przez nich zakresów czynności, ich kwalifikacji i cech osobowych,
- g) bieżące aktualizowanie zakresów czynności pracowników i upoważnień,
- h) rozdzielenie funkcji decyzyjnych, kontrolnych i operacyjnych,
- i) zapewnienie efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- j) monitoring działań,
- k) zarządzanie ryzykiem,
- l) zachowanie ciągłości nadzoru kierownictwa nad pracą podległych komórek organizacyjnych.

§6

1. Kontrola zarządcza instytucjonalna to prowadzenie czynności kontrolnych zmierzających do osiągnięcia założonych celów i zadań, badanie i porównanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym przepisami prawa oraz ocena wykonania zadań pod względem efektywności, oszczędności i terminowości.

2. Kontrolę zarządczą instytucjonalną prowadzą:

1. Sekretarz oraz Skarbnik w wydziałach organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju oraz w jednostkach organizacyjnych w zakresie:

- a) prowadzenia wstępnej oceny celowości i oszczędności dokonywania wydatków z zachowaniem zasad uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego

- doboru metod i środków służących osiągnięciu celów;
- b) efektywności i terminowości realizacji zadań;
  - c) badania wysokości i terminowości wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań i dokonanych wydatków;
  - d) przestrzegania obowiązujących procedur kontroli zarządczej;
  - e) przestrzegania zasad etycznego postępowania;
  - f) wiarygodności sprawozdań;
  - g) prawidłowości gospodarki składnikami majątkowymi oraz ochrony zasobów;
2. Inne osoby upoważnione przez Burmistrza Łądka-Zdroju.

§7

Szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania kontroli instytucjonalnej określa Regulamin kontroli stanowiący załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§8

1. Zobowiązuje się Sekretarza Miasta i Gminy Łądek-Zdrój do przedkładania Burmistrzowi Łądka-Zdroju rocznych sprawozdań z przeprowadzonych kontroli instytucjonalnych w terminie do 31 stycznia za rok poprzedni.

2. Wykonanie zarządzenia powierza się Sekretarzowi Miasta i Gminy Łądek-Zdrój oraz kierownikom jednostek organizacyjnych.

§9

Wytyczne w zakresie ustalenia systemu zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostkach organizacyjnych zostały określone w załączniku nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§10

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

W prawym dolnym rogu dokumentu pieczęć podłużna

BURMISTRZ
Łądka Zdroju
mgr inż. Kazimierz Szkudlarek

Informację wytworzył:	<i>Helena Kołodziej</i>
Informację zweryfikował:	<i>Sebastian Łukasiewicz</i>
Data wytworzenia:	<i>28.03.2011.</i>

REGULAMIN
KONTROLI INSTYTUCJONALNEJ
W URZĘDZIE MIASTA I GMINY W ŁĄDKU-ZDROJU
I W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH

ROZDZIAŁ I
UREGULOWANIA OGÓLNE.
WYTYCZNE KONTROLI.

§ 1

1. Ilekroć w Regulaminie jest mowa o:
  - 1) kontroli, należy przez to rozumieć kontrolę instytucjonalną ex-post (ex-ante) w zakresie określonym przepisami prawa;
  - 2) czynności kontrolne, należy przez to rozumieć czynności polegające na sprawdzeniu legalności, gospodarności, rzetelności, przejrzystości, celowości, jawności podejmowanych działań poprzez badanie operacji bieżących oraz stanu faktycznego;
  - 3) kontrolującym, należy przez to rozumieć Sekretarza oraz Skarbnika jak również inne osoby upoważnione przez Burmistrza Łądku-Zdroju na podstawie pisemnego upoważnienia;
  - 4) podmiocie kontrolowanym, należy przez to rozumieć komórkę organizacyjną Gminy Łądek-Zdrój oraz gminne jednostki organizacyjne, w których przeprowadza się kontrolę;
  - 5) dyrektorze / kierowniku / naczelniku, należy przez to rozumieć dyrektora / kierownika / naczelnika podmiotu kontrolowanego;
  - 6) kontrolowanym, należy przez to rozumieć komórkę / jednostkę / osobę, której/go kontrola dotyczy.

§ 2

Kontrola w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.

§ 3

1. Czynności kontrolne w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostkach organizacyjnych, jako element kontroli instytucjonalnej przeprowadza kontrolujący – Sekretarz oraz Skarbnik. Czynności kontrolne mogą przeprowadzać także inne osoby upoważnione przez Burmistrza Łądku-Zdroju na podstawie pisemnego upoważnienia.

ROZDZIAŁ II

FORMA I ZAKRES KONTROLI

§ 4

1. Kontrola może obejmować:
  - 1) kontrolę wydatków i dochodów – obejmująca kontrolę przestrzegania przez podległe oraz nadzorowane przez Gminę Łądek-Zdrój jednostki sektora finansów publicznych realizacji procedur w zakresie celowości zaciągania zobowiązań finansowych, dokonywania wydatków i realizacji dochodów;
  - 2) kontrolę kompleksową – obejmująca całą działalność podmiotu kontrolowanego, w tym gospodarkę finansową jednostki kontrolowanej, nadzór formalny i merytoryczny dokumentacji;
  - 3) kontrolę problemową – obejmująca określone zagadnienie, wycinek działalności podmiotu kontrolowanego, w tym może być koordynowanie postępowanie według jednego programu, którego wyniki mogą być przekazywane innym jednostkom celem stosownego wykorzystania;
  - 4) kontrolę doraźną (zleconą) – przeprowadzona poza rocznym planem kontroli, mająca charakter interwencyjny, wynikający z potrzeby pilnego zbadania nagłych zdarzeń, dotyczących realizowanej gospodarki finansowej, skarg i wniosków oraz listów obywateli;
  - 5) kontrolę sprawdzającą – obejmująca swym zakresem realizację przez podmiot kontrolowany wcześniejszych zaleceń pokontrolnych.

§ 5

1. Kontrola obejmuje ponadto:

- 1) badanie prawidłowości wykonywania zadań należących do zakresu działania

podmiotu kontrolowanego, w szczególności w zakresie:

- a) wykonywania przez pracowników ich obowiązków służbowych zwłaszcza pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
  - b) sprawności działania oraz doboru i efektywności stosowania środków służących wykonywaniu zadań należących do zakresu działania podmiotu kontrolowanego i wykorzystywania przy pracy,
  - c) przestrzegania obowiązujących w podmiocie kontrolowanym procedur kontroli, w tym wydatkowania środków publicznych, wstępnej oceny celowości zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków ponoszonych w związku z realizacją zadań,
  - d) przestrzegania zasad etyki zawodowej, bezstronności i obiektywizmu działania pracowników
- 2) wskazanie nieprawidłowości i analizę przyczyn ich powstania;
  - 3) wskazanie osiągnięć i przykładów godnych upowszechniania;
  - 4) przedstawianie dyrektorom/ kierownikom/ podmiotów kontrolowanych wniosków i zaleceń poprzez wskazanie sposobów i środków, jakie należy zastosować w celu usunięcia nieprawidłowości, zapobiegania ich powstaniu i ograniczeniu negatywnych skutków;
  - 5) wskazanie osób odpowiedzialnych za powstanie nieprawidłowości oraz zakresu tej odpowiedzialności.

ROZDZIAŁ III

TRYBY PRZEPROWADZANIA KONTROLI

§6

1. Kontrola przeprowadzana jest na podstawie rocznego planu kontroli, który zawiera: datę sporządzenia, zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli oraz okres przewidziany na przeprowadzenie kontroli.
2. Plan kontroli uwzględnia zadania zlecone przez Burmistrza Łądko-Zdroju.
3. Plan kontroli zatwierdza Burmistrz Łądko-Zdroju do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok, na który opracowany jest plan kontroli.
4. Zmiany w rocznym planie kontroli zatwierdza na wniosek Sekretarza- Burmistrz Łądko-Zdroju.
5. W przypadku, gdy okoliczności faktyczne uzasadniają natychmiastowe podjęcie kontroli w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądko-Zdroju lub w jednostkach organizacyjnych, kontrola może być przeprowadzona także poza planem, na wniosek Sekretarza. Wniosek winien zostać zatwierdzony przez Burmistrza Łądko-Zdroju lub osobę bezpośrednio ją zastępującą.

§7

1. Kontrolujący przeprowadza kontrolę na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli wydanego przez Burmistrza Łądka-Zdroju lub osobę bezpośrednio ją zastępującą.
2. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:
  - 1) oznaczenie wydającego upoważnienie;
  - 2) imię i nazwisko kontrolującego, jego stanowisko służbowe;
  - 3) nazwę podmiotu kontrolowanego;
  - 4) przedmiot i zakres (okres podlegający badaniu) kontroli;
  - 5) datę wydania i termin ważność upoważnienia.
  - 6) Podpis wydającego upoważnienie.
3. Wzór upoważnienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu.
4. Po zakończeniu kontroli upoważnienie dołącza się do akt kontroli. Stanowi ono załącznik do protokołu kontroli.
5. Jeżeli kontrola jest przeprowadzana jest przez zespół wieloosobowy, Burmistrz Łądka-Zdroju wyznacza koordynatora kontroli, który dokonuje podziału czynności pomiędzy kontrolującymi oraz nadzoruje i odpowiada za wykonanie programu kontroli.
6. Koordynator kontroli, jeżeli zakres obowiązków służbowych na to pozwala, może wykonywać czynności kontrolne.
7. Burmistrz Łądka-Zdroju w uzasadnionych przypadkach, może przedłużyć, zawiesić lub odwołać zarządzoną kontrolę .
8. W przypadku przedłużania się czasu trwania czynności kontrolnych Burmistrz Łądka-Zdroju na wniosek kontrolującego przedłuża kontrolującemu upoważnienie do przeprowadzenia kontroli.

§8

1. Kontrolę przeprowadza się według planu kontroli, który stanowi dokument wewnętrzny opracowany przez Sekretarza Miasta i Gminy.
2. Program każdej kontroli sporządza kontrolujący, a w przypadku zespołów wieloosobowych – koordynator kontroli.
3. Program kontroli określa:

- 1) nazwę i adres podmiotu kontrolowanego;
- 2) termin przeprowadzenia kontroli;
- 3) cel, zakres i przedmiot kontroli;
- 4) wyniki analizy przedkontrolnej;
- 5) analizę stanu prawnego dotyczącą tematyki kontroli;
- 6) wskazówki metodyczne;
- 7) założenia organizacyjne.

§9

1. Kontrolujący podlega wyłączeniu na wniosek dyrektora / kierownika/ naczelnika od udziału w czynnościach kontrolnych, jeżeli wyniki kontroli mogą oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby pozostające z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia od udziału w czynnościach kontrolnych trwają także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.
2. Wyłączeniu od udziału w czynnościach kontrolnych podlegają także pracownicy pozostający wobec osoby spełniającej przesłanki określone w ust. 1 w stosunku podległości służbowej.
3. Wyłączeniu podlega kontrolujący, który był pracownikiem podmiotu kontrolowanego, a od przeniesienia, wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy nie minął rok.
4. Kontrolujący może być wyłączony od czynności kontrolnych wyłącznie przez Burmistrza Łądka-Zdroju, jeżeli zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.
5. W przypadku wyłączenia kontrolującego, Burmistrz Łądka-Zdroju informuje pisemnie o tym fakcie kontrolującego i kontrolowanego, a w przypadku zespołów wieloosobowych także koordynatora kontroli. Informację o wyłączeniu kontrolującego od udziału w czynnościach kontrolnych zamieszcza się w protokole kontroli.
6. Ustalenia kontrolującego, który został wyłączony stosownie do postanowień ust. 1-3, nie są uwzględniane przy sporządzaniu protokołu kontroli i wystąpień pokontrolnych.

§10

1. Przed rozpoczęciem czynności kontrolnych kontrolujący, a w przypadku zespołów wieloosobowych – koordynator kontroli, okazuje dyrektorowi/ kierownikowi/ naczelnikowi podmiotu kontrolowanego upoważnienie do przeprowadzenia kontroli, w razie wątpliwości legitymacje służbowa oraz dokonuje adnotacji w

księdze kontroli prowadzonej obowiązkowo przez kontrolowany podmiot.

2. Kontrole przeprowadzane są w dniach i w godzinach pracy obowiązujących w podmiocie kontrolowanym.
3. W razie konieczności przeprowadzenia kontroli poza godzinami pracy lub w dni wolne od pracy dyrektor/ kierownik podmiotu kontrolowanego, na wniosek kontrolującego, umożliwia kontrolującemu lub zespołowi wieloosobowemu przeprowadzenie kontroli poza godzinami pracy lub w dni wolne od pracy.

ROZDZIAŁ IV

PRAWA I OBOWIĄZKI KONTROLOWANEGO

§11

1. Kontrolowany podczas trwania kontroli ma prawo do czynnego udziału w czynnościach kontrolnych, poprzez:
  - 1) składanie kontrolującemu ustnych lub pisemnych oświadczeń dotyczących przedmiotu kontroli – pisemne oświadczenia i notatki z ustnych oświadczeń, dołączane są do akt kontroli;
  - 2) możliwość złożenia Burmistrzowi Łądka-Zdroju wniosku o wyłączenie kontrolującego z kontroli, jeśli zachodzą przesłanki, o których mowa w §9;
  - 3) wnioskowanie o dołączenie do akt kontroli określonych dokumentów, dowodów, zestawień i sprawozdań
  - 4) wnioskowanie o pobranie wyjaśnień od innych pracowników podmiotu kontrolowanego.

§12

1. Kontrolowany jest obowiązany:
  - 1) umożliwić kontrolującemu wykonywanie czynności kontrolnych;
  - 2) udzielać wyjaśnień dotyczących przedmiotu kontroli, a na żądanie kontrolującego lub koordynatora kontroli – również w formie pisemnej;
  - 3) przedstawić, na żądanie kontrolującego lub koordynatora kontroli, posiadane dowody i inne materiały w terminie wyznaczonym przez kontrolującego;
  - 4) zapewnić wgląd w dokumentację i ewidencję, objęte zakresem kontroli;
  - 5) sporządzać oraz potwierdzać za zgodność z oryginałem kopie dokumentów; odpisy i wyciągi dokumentów wskazane przez

kontrolującego oraz zestawienia i obliczenia – zgodności kopii, odpisów, wyciągów, zestawień i obliczeń finansowo – księgowych potwierdza osoba do tego upoważniona wewnętrznymi przepisami podmiotu kontrolowanego;

- 6) zapewnić warunki do pracy kontrolującym, w tym miejsce do przechowywania dokumentów;
  - 7) umożliwić dostęp do środków łączności, a także urządzeń informatycznych i innych środków technicznych i transportowych jakimi dysponują w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności kontrolnych.
2. Odmowa udzielenia wyjaśnień, o których mowa w ust. 1 pkt2, lub odmowa przedstawienia dokumentów, dowodów i ewidencji, o których mowa w ust. 1 pkt3 i 4 może nastąpić jedynie w formie pisemnej w przypadkach, gdy dotyczą danych zawartych w dokumentacji ustawowo chronionej, a kontrolujący nie posiada właściwego poświadczenia bezpieczeństwa upoważniającego do dostępu do informacji niejawnych.

ROZDZIAŁ V

PRAWA I OBOWIĄZKI KONTROLUJĄCEGO

§13

1. Kontrolujący w ramach udzielonego upoważnienia ma prawo do:
  - 1) wstępu i poruszania się po terenie siedziby podmiotu kontrolowanego na podstawie legitymacji służbowej;
  - 2) zapoznania się ze strukturą organizacyjną podmiotu kontrolowanego, stanem i strukturą zatrudnienia oraz obowiązującymi w jednostce regulaminami;
  - 3) żądania od kontrolowanego informacji i danych niezbędnych do przeprowadzenia kontroli w zakresie określonym upoważnieniem, w tym także żądania sporządzenia ich w formie pisemnej;
  - 4) pobierania za pokwitowaniem oraz zabezpieczania dokumentów i innych materiałów dowodowych związanych z przeprowadzoną kontrolą;
  - 5) kontaktowania się ze wszystkimi pracownikami podmiotu kontrolowanego bez pośrednictwa i udziału ich przełożonych;
  - 6) zlecenia kontrolowanemu sporządzenia niezbędnych fotokopii dokumentów zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych oraz ich odpisów i wyciągów, jak również zestawień i obliczeń;
  - 7) żądania od kontrolowanego złożenia wyjaśnień, także w formie pisemnej i przyjmowania oświadczeń;

- 8) dokonania oględzin oraz pobrania rzeczy;
- 9) zabezpieczenia mienia i dowodów;
- 10) zbierania innych niezbędnych materiałów w zakresie objętym kontrolą.

§14

1. Kontrolujący jest obowiązany do:
  - 1) rzetelnego i obiektywnego ustalenia stanu faktycznego;
  - 2) zapewnienie kontrolowanemu czynnego udziału w kontroli, w tym poprzez możliwość wypowiedzenia się kontrolowanego na piśmie kwestiach stanowiących przedmiot kontroli;
  - 3) wskazania przepisów, które obowiązywały w okresie objętym kontrolą, a także ustalenia czy przepisy te były stosowane;
  - 4) ustalenia przyczyn i skutków nieprawidłowych działań lub braku działań podmiotu kontrolowanego;
  - 5) właściwego dokumentowania przebiegu i ustaleń kontroli;
  - 6) ustalenia i wskazania osób odpowiedzialnych za realizację zadań objętych kontrolą;

ROZDZIAŁ VI

DOKUMENTOWANIE PRZEBIEGU KONTROLI

§15

1. Do dowodów zalicza się: kopie dokumentów potwierdzone za zgodność z oryginałem, dokumenty znajdujące się w podmiocie kontrolowanym, dowody rzeczowe, dane z ewidencji i sprawozdawczości, udokumentowane oświadczenia, wyjaśnienia, opinie biegłych, szkice, zdjęcia lub protokoły.
2. Kopie, odpisy i wyciągi z dokumentów są na żądanie kontrolującego potwierdzane za zgodność z oryginałem przez upoważnioną osobę.
3. Uzyskane w formie ustnej wyjaśnienia i informacje dokumentuje się w postaci protokołów z ustaleń, z rozmowy, które podpisywane są przez kontrolującego oraz osobę udzielającą informacji.
4. Kontrolowany przed podpisaniem protokołu ma obowiązek zapoznania się z treścią protokołu i potwierdzenia tego faktu adnotacją na protokole.
5. Z przebiegu i wyniku oględzin kontrolujący sporządza odrębny protokół, który zawiera:

- 1) imiona, nazwiska oraz stanowiska służbowe osób biorących udział w oględzinach;
  - 2) datę przeprowadzenia oględzin;
  - 3) określenie przedmiotu oględzin;
  - 4) opis ustalonego stanu faktycznego;
  - 5) datę sporządzenia protokołu.
6. Protokół z oględzin podpisuje kontrolujący, który sporządzał protokół z oględzin i pracownik podmiotu kontrolowanego, który brał udział w oględzinach.
  7. Kontrolowany ma prawo odmówić podpisania protokołu z oględzin.
  8. W przypadku odmowy podpisania protokołu kontrolowany zgłasza na piśmie zastrzeżenia lub wyjaśnienia, co do ustaleń zawartych w protokole.
  9. Dowody niezbędne do dalszego postępowania zabezpiecza się przez:
    - 1) przechowywanie ich w siedzibie podmiotu kontrolowanego w oddzielnym, zamkniętym i opieczętowanym pomieszczeniu;
    - 2) opieczętowanie i oddanie ich na przechowanie kierownikowi lub innemu pracownikowi podmiotu kontrolowanego za pokwitowaniem;
    - 3) pobranie dowodów, próbek lub kopii dokumentów z siedziby podmiotu kontrolowanego za pokwitowaniem;
    - 4) pobranie dowodów, próbek dokumentuje się w protokole pobrania dowodów, który podpisuje kontroler i kontrolowany.
  10. Do dowodów zawierających informacje niejawne stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie informacji niejawnych.
  11. O zwolnieniu dowodów spod zabezpieczenia decyduje kontrolujący, a w przypadku kontroli wykonywanej przez zespół wieloosobowy – koordynator kontroli.

ROZDZIAŁ VII

PROTOKÓŁ Z KONTROLI

§16

1. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół z kontroli.
2. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w trakcie kontroli opartego na zebranych dowodach.
3. Protokół kontroli zawiera:
  - 1) nazwę lub nazwę i adres podmiotu kontrolowanego, imiona i nazwiska,

zajmowane stanowiska osób, których kontrola dotyczy, a jeżeli wymaga tego sytuacja także okres ich zatrudnienia na określonych stanowiskach;

- 2) imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe kontrolującego / kontrolujących, ze wskazaniem upoważnień do przeprowadzenia kontroli z uwzględnieniem ewentualnych zmian dokonanych w trakcie kontroli;
  - 3) w przypadku zespołu wieloosobowego wskazanie osoby pełniącej funkcję koordynatora;
  - 4) przedmiot i zakres kontroli, w tym zakres faktycznie skontrolowany;
  - 5) jeżeli kontroli dokonano na wybranej próbie, opis zastosowanej do badania metody próbkowania;
  - 6) cel kontroli;
  - 7) miejsce i czas przeprowadzenia kontroli z wyszczególnieniem ewentualnych dłuższych przerw w kontroli;
  - 8) datę sporządzenia i podpisania protokołu przez kontrolującego;
  - 9) wykaz przepisów regulujących zakres i sposób wykonywania zadań przez podmiot kontrolowany;
  - 10) wskazanie osób realizujących w podmiocie kontrolowanym zadania będące przedmiotem kontroli wraz z ich zakresem obowiązków;
  - 11) opis stanu faktycznego stwierdzonego w trakcie kontroli, z uwzględnieniem zachodzących zmian w okresie objętym kontrolą i porównanie ze stanem wymaganym, poprzez wskazanie obowiązujących w danym zakresie, procedur, standardów;
  - 12) wzmiankę o poinformowaniu kontrolowanego o przysługujących mu uprawnieniach;
  - 13) dane o liczbie egzemplarzy sporządzonego protokołu oraz wzmiankę o doręczeniu jednego egzemplarza kontrolowanemu.
4. Załączniki do protokołu stanowią integralną część protokołu.
  5. Wzór protokołu kontroli o którym mowa w ust.1 pkt 1. stanowi załącznik nr 2 do Regulaminu.
  6. Protokół kontroli podpisują kontrolujący, dyrektor/ kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego, a w razie jego nieobecności – osoba pełniąca jego obowiązki. A także główny księgowy jednostki kontrolowanej w ciągu 7 dni od daty jego otrzymania.
  7. Dyrektorowi/ kierownikowi/ naczelnikowi podmiotu kontrolowanego lub osobie pełniącej jego obowiązki przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole kontroli.
  8. Zastrzeżenia należy zgłosić kontrolującym na piśmie w terminie 7 dni od dnia

otrzymania protokołu kontroli.

9. W razie zgłoszenia zastrzeżeń o których mowa w ust. 7, kontrolujący jest obowiązany dokonać ich analizy i w miarę potrzeby, podjąć dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zastrzeżeń – zmienić lub uzupełnić odpowiednią część protokołu kontroli.
10. W razie nie uwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części, kontrolujący przekazuje na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia. Od dnia otrzymania stanowiska kontrolującego biegnie 7-dniowy termin do podpisania protokołu.
11. Dyrektor / kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego może zapoznać się z protokołem kontroli przy kontrolującym, który wręczył mu protokół kontroli i w przypadku braku zastrzeżeń automatycznie podpisać protokół kontroli bez zachowania 7- dniowego terminu na zgłoszenie umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych protokole kontroli. W tej sytuacji odręcznie potwierdza (dokonuje wpisu na ostatniej stronie protokołu kontroli), że nie wnosi uwag do protokołu kontroli.
12. Protokół kontroli sporządza się w dwóch (lub więcej) jednobrzmiących, o kolejno ponumerowanych stronach egzemplarzach, z których jeden stanowi oryginał i po podpisaniu przez strony pozostaje w aktach Biura Audytu Wewnętrznego i Kontroli.
13. Drugi (w razie konieczności kolejne) egzemplarz protokołu kontroli otrzymuje dyrektor/ kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego (pozostałe strony uczestniczące w kontroli, który na oryginale protokołu potwierdza jego odbiór swoim podpisem, z uwzględnieniem daty odbioru.

§17

1. Dyrektor/ kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego bądź osoba pełniąca obowiązki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie tej odmowy.
2. O odmowie podpisania protokołu kontroli i złożeniu wyjaśnień kontrolujący czyni wzmiankę w protokole.
3. Odmowa podpisania protokołu przez osobę wymienioną w ust. 1 nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez kontrolującego, realizacji ustaleń kontroli i wydania wystąpień pokontrolnych.
4. O zaistniałym fakcie odmowy podpisania protokołu kontrolujący informuje bez zbędnej zwłoki Burmistrza Łądka-Zdroju.

§18

1. Na wniosek kontrolującego dyrektor/ kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego zwołuje naradę pokontrolną z udziałem zainteresowanych pracowników w celu omówienia stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków jakie wynikają z ustaleń kontroli.
2. Dyrektor/ kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego uzgadnia z kontrolującym czas i miejsce odbycia narady jak również zapewnia protokołowanie jej przebiegu.

§20

1. Z przeprowadzonych w danym roku kalendarzowym kontroli sporządza się sprawozdanie z kontroli.
2. Sprawozdanie z kontroli powinno w szczególności zawierać:
  - 1) nazwę komórki lub jednostki kontrolowanej,
  - 2) datę rozpoczęcia i zakończenia kontroli z wymienieniem przerw w kontroli,
  - 3) imiona i nazwiska kontrolujących,
  - 4) określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą,
  - 5) opis stanu faktycznego,
  - 6) wystąpienie pokontrolne.
3. Sprawozdanie z przeprowadzonych kontroli za rok poprzedni Sekretarz w terminie do 31 stycznia każdego roku przedkłada do zatwierdzenia Burmistrzowi Łądko-Zdroju.

§21

1. Wznowienie kontroli następuje, jeżeli:
  - 1) dowody , na podstawie których ustalono stan faktyczny, okazały się nieprawdziwe;
  - 2) kontrola została przeprowadzona przez pracownika, który podlega wyłączeniu, stosownie do §9;
  - 3) kontrolowany bez własnej winy nie brał udziału w postępowaniu kontrolnym;
  - 4) wyjdą na jaw istotne okoliczności faktyczne lub nowe dowody w sprawie istniejące w dniu podpisania protokołu, nieznanne kontrolującemu.

ROZDZIAŁ VIII

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

§22

1. W przypadku braku zastrzeżeń do protokołu, o którym mowa w §16, w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości, Sekretarz sporządza wystąpienie pokontrolne, które po zatwierdzeniu przez Burmistrza Łądka-Zdroju zostaje niezwłocznie doręczone dyrektorowi/ kierownikowi/ naczelnikowi podmiotu kontrolowanego.
2. W przypadku przeprowadzenia kontroli przez zespół wieloosobowy wystąpienie pokontrolne sporządza koordynator kontroli, który po zatwierdzeniu wystąpienia pokontrolnego przez Burmistrza Łądka-Zdroju zostaje niezwłocznie doręczone dyrektorowi/ kierownikowi/ naczelnikowi podmiotu kontrolowanego.
3. Wystąpienie pokontrolne powinno zawierać:
  - 1) wnioski z kontroli, wraz z uzasadnieniem;
  - 2) wykaz stwierdzonych nieprawidłowości ze wskazaniem naruszonych przepisów (w razie konieczności);
  - 3) wskazanie przyczyn ujawnionych nieprawidłowości i osób odpowiedzialnych za ich powstanie, ze wskazaniem zakresu odpowiedzialności (w razie konieczności);
  - 4) zalecenia dotyczące sposobu i terminu usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w czasie kontroli;
  - 5) osiągnięcia i przykłady godne upowszechniania, jeżeli zostały stwierdzone (w razie konieczności)
4. Wystąpienie pokontrolne podpisuje Burmistrz Łądka-Zdroju lub osoba bezpośrednio zastępująca.
5. Dyrektor/ kierownik/ naczelnik podmiotu kontrolowanego do których zostało skierowane wystąpienie pokontrolne oraz inni adresaci wystąpień pokontrolnych (w miarę potrzeb), są obowiązani w terminie określonym w wystąpieniu pokontrolnym zrealizować te zalecenia. W przypadku nie zrealizowania zaleceń pokontrolnych adresat wystąpienia pokontrolnego, w terminie określonym w wystąpieniu, zobowiązany jest poinformować pisemnie podpisującego wystąpienie pokontrolne o przyczynach ich niewykonania oraz inne rozwiązania zapewniające usunięcie nieprawidłowości określając przy tym terminy zastosowania tych rozwiązań.
6. Podpisujący wystąpienie w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisemnej informacji o niemożności zrealizowania zleceń pokontrolnych ustosunkowuje się co do przyczyn ich niezrealizowania i podejmuje ostateczną w kwestii ich realizacji z podaniem terminu wykonania.
7. W przypadku zaleceń i wniosków, które wymagają dłuższego czasu na realizację,

dyrektor / kierownik / naczelnik podmiotu kontrolowanego udziela odpowiedzi na piśmie Burmistrzowi Łądka-Zdroju w terminie określonym w wystąpieniu pokontrolnym.

ROZDZIAŁ IX

AKTA KONTROLI

§ 23

1. Sekretarz Miasta i Gminy prowadzi akta kontroli.
2. Akta kontroli gromadzone są zgodnie z tokiem dokonywanych czynności
3. Na początku każdego tomu akt zamieszcza się wykaz materiałów zawartych w danym tomie, z podaniem numeru i nazwy – załączniki protokołu.
4. Akta kontroli podlegają ochronie i mogą być wykorzystane tylko w celach służbowych.
5. Nadzór nad prawidłowym prowadzeniem akt kontroli powierza się Burmistrzowi Łądka-Zdroju.

ROZDZIAŁ X

CZYNNOŚCI POKONTROLNE

§ 24

1. Sekretarz monitoruje realizację zaleceń i wniosków pokontrolnych.
2. Dokumentacja z czynności pokontrolnych dołączana jest do akt kontroli.

ROZDZIAŁ XI

OCENA KONTROLI ZARZĄDCZEJ

§ 25

Ocenę kontroli zarządczej przeprowadza każdego roku Burmistrz Łądka-Zdroju lub osoba przez niego upoważniona w oparciu o zrealizowane przez kontrolującego i udokumentowane kontrole w oparciu o stan faktyczny.

.....

(Miejsce i data)

UPOWAŻNIENIE Nr .....

do przeprowadzenia kontroli

Na podstawie .....

.....

(podstawa prawna)

u p o w a ż n i a m:

.....

.....

(imię, nazwisko kontrolującego i stanowisko służbowe)

do przeprowadzenia kontroli .....

.....

(przedmiot kontroli)

W: .....

(nazwa jednostki kontrolowanej)

Termin przeprowadzenia kontroli: .....

(data rozpoczęcia, zakończenia kontroli)

.....

(podpis i pieczęć wydającego upoważnienie)

.....

(Miejsce i data)

Protokół z kontroli

Przeprowadzonej w .....

(nazwa i adres podmiotu kontrolowanego)

1. Nazwę lub nazwę i adres podmiotu kontrolowanego, imiona i nazwiska, zajmowane stanowiska osób, których kontrola dotyczy oraz okres ich zatrudnienia na określonych stanowiskach;
2. Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe kontrolującego/kontrolujących, ze wskazaniem upoważnień do przeprowadzenia kontroli, z uwzględnieniem ewentualnych zmian dokonanych w trakcie kontroli;
3. W przypadku zespołu wieloosobowego wskazanie osoby pełniącej funkcję koordynatora;
4. Przedmiot i zakres kontroli, w tym zakres faktycznie skontrolowany;
5. Jeżeli kontroli dokonano na wybranej próbie, opis zastosowanej do badania metody próbkowania;
6. Cel kontroli;
7. Miejsce i czas przeprowadzenia kontroli, z wyszczególnieniem ewentualnych przerw w kontroli;
8. Datę sporządzenia i podpisania protokołu przez kontrolującego;
9. Wykaz przepisów regulujących zakres i sposób wykonywania zadań przez podmiot kontrolowany;
10. Wskazanie osób realizujących w podmiocie kontrolowanym zadania będące przedmiotem kontroli, wraz z ich zakresem obowiązków;
11. Opis stanu faktycznego stwierdzonego w trakcie kontroli, z uwzględnieniem zachodzących zmian w okresie objętym kontrolą i porównanie ze stanem wymaganym;
12. Wzmiankę o poinformowaniu kontrolowanego o przysługujących mu uprawnieniach;
13. Dane o liczbie egzemplarzy sporządzonego protokołu oraz wzmiankę o doręczeniu jednego egzemplarza kontrolowanemu;
14. Pieczęć i podpis dyrektora / kierownika / naczelnika, głównego księgowego podmiotu kontrolowanego, kontrolującego oraz pieczęć podmiotu kontrolowanego.

WYTYCZNE

w zakresie ustalenia systemu zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych

I. WSTĘP

Niniejsze wytyczne wprowadzają procedury przeznaczone do stosowania w kontrolach zarządczych prowadzonych w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych.

Celem wytycznych jest:

- Zapewnienie spójnego i jednolitego modelu kontroli zarządczej w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych, zgodnego z powszechnie przyjętymi w jednostkach sektora finansów publicznych standardami kontroli zarządczej z uwzględnieniem specyficznych zadań komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy i jednostek organizacyjnych które je wdrażają i warunków, w których te komórki funkcjonują.
- Podniesienie jakości kontroli zarządczej oraz zapewnienie prawidłowego jej przebiegu
- Wzrost profesjonalizmu szeroko rozumianych służb kontrolnych.

II. SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

System kontroli zarządczej we wszystkich komórkach organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych bazuje m.in. na systemie zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w komórkach Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych ma przyczynić się do poprawy we wszystkich obszarach zarządzania oraz ograniczyć ewentualne skutki zdarzeń do akceptowalnego poziomu w szczególności w zakresie efektywnego zarządzania zasobami zapewnienia ochrony majątku i efektywności finansowej oraz ochrony wizerunku Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych .

Ryzykiem jest zdarzenie o określonym prawdopodobieństwie, którego wystąpienie może mieć negatywny wpływ na realizację założonych celów, planów i zadań Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych.

System zarządzania ryzykiem zawiera:

1. Określenie celów i zadań, monitorowanie i ocena realizacji.

W pierwszej kolejności należy:

- Określić cele i zadania komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych w co najmniej rocznej perspektywie. Ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników.
- Zapewnić odpowiedni system monitorowania realizacji celów i zadań komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych.
- Przeprowadzić ocenę realizacji celów i zadań pod względem oszczędności, efektywności i skuteczności.
- Wskazać osoby odpowiedzialne za ich wykonanie.

2. Identyfikacja ryzyka.

Przed przystąpieniem do identyfikacji ryzyk występujących w poszczególnych komórkach organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych, należy ustalić listę celów i zadań do realizacji, uwzględniając podział odpowiedzialności na wydziały, referaty, samodzielne stanowiska w przypadku Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju podziałem na istniejące i funkcjonujące komórki organizacyjne. Do w/w listy, co najmniej raz w roku, należy opracować wykaz zdarzeń niepewnych – ryzyk, wraz z funkcjonującymi jak i proponowanymi mechanizmami kontrolnymi ograniczającymi występujące ryzyko.

Zadaniem naczelników/kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych jest odpowiedzenie na pytanie, co może w przyszłości nastąpić, gdy wyznaczony cel nie zostanie osiągnięty. Przy identyfikacji ryzyka należy:

- Nie rzadziej niż raz w roku dokonywać identyfikacji ryzyka w odniesieniu do wyznaczonych celów i zadań;
- Zidentyfikowanie ryzyka poddać analizie mającej na celu określenie prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków;
- Określić akceptowalny poziom ryzyka;
- Do każdego zidentyfikowanego ryzyka określić rodzaj wymaganej reakcji;
- Określić działania, które należy podjąć w celu zmniejszenia danego ryzyka do akceptowalnego poziomu;
- Dokonać hierarchizacji ryzyk (uporządkować je malejąco według przyznanych ocen).

Wszystkie informacje o ryzyku należy wprowadzić do Rejestru ryzyka. Rejestr ryzyka prowadzony jest w formie papierowej i elektronicznej (np. arkusz kalkulacyjny). Rejestr winien zawierać wszystkie rodzaje zidentyfikowanego ryzyka oraz na przestrzeni roku zmieniać się tak, by odzwierciedlać dynamiczny charakter ryzyka oraz sposób zarządzania komórką organizacyjną Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostkami organizacyjnymi.

3. Analiza ryzyka.

Każde zidentyfikowane ryzyko podlega analizie mającej na celu oszacowanie:

- Ryzyka nieodłącznego- występującego bez jakichkolwiek mechanizmów kontrolnych (ogółu metod, działań, systemów), które ograniczają to ryzyko, poprzez określenie:
  - prawdopodobieństwa jego wystąpienia (P) – ocena punktowa w skali od „1” do „5”;
  - wpływu (skutku, strat), jaki będzie miało ewentualne wystąpienie tego zdarzenia (S)- ocena punktowa w skali od „1” do „5”;
- Ryzyka rezydualnego – występującego po wprowadzeniu mechanizmów kontrolnych, poprzez określenie:
  - prawdopodobieństwa jego wystąpienia (P) – ocena punktowa w skali od „1” do „5”;
  - wpływu (skutków, strat), jaki będzie miało ewentualne wystąpienie tego zdarzenia (S) – ocena punktowa w skali od „1” do „ 5”

Łączna relacja (iloczyn) tych dwu wartości określa istotność ryzyka i obliczana jest według wzoru:

$$\text{Istotność ryzyka} = P \times S$$

gdzie:

P – prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka;

S – wielkość straty, skutku, bądź wpływu , jaki będzie miało ewentualne wystąpienie tego zdarzenia.

Do określenia prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka należy stosować następujące definicje, gdzie przypisane im kryteria odnoszą się do:

	1	2	3	4	5
opis	Rzadkie	Mało prawdopodobne	Średnie	Prawdopodobne	Prawie pewne
P	0-20%	21-40%	41-60%	61-80%	81-100%

1 – rzadkie; ryzyko wystąpi w nadchodzącym roku , o ile nie zostanie zmniejszone (lub jego przypadki będą pojedyncze);

2 – mało prawdopodobne; ryzyko wystąpi w nadchodzącym roku, o ile nie zostanie zmniejszone (lub ryzyko będzie się krystalizować okazjonalnie, bądź w wyniku zbiegu niezwykłych okoliczności);

3 – średnie; ryzyko wystąpi w nadchodzącym roku, o ile nie zostanie zmniejszone (lub ryzyko będzie się krystalizować w miarę często, bądź w wyniku równoczesnego występowania różnych problemów i okoliczności);

4 – prawdopodobne; ryzyko wystąpi w nadchodzącym roku, o ile nie zostanie zmniejszone (lub ryzyko będzie systematycznie narastać);

5 – prawie pewne; ryzyko wystąpi w najbliższym roku budżetowym.

Do określenia wpływu (oddziaływania, skutku) ryzyka na realizację zadań stosuje się następujące definicje, gdzie przypisane im cyfry odnoszą się do:

	1	2	3	4	5
Opis	Nieznaczne	Małe	Średnie	Poważne	Katastrofalne

1 – nieznaczne; rozwiązanie problemu wymagało będzie nieznacznego nakładu czasu/ zasobów, lecz problem nie spowoduje trwałej szkody i wywrze mały wpływ na wyniki finansowe. Może spowodować krótkotrwale lub niewielkie zakłócenia w działalności.

2 – małe; rozwiązanie problemu będzie wymagało pewnego nakładu czasu/ zasobów. Usunięcie skutków (powstałych strat) będzie wymagało czasu. Może mieć wpływ na wyniki finansowe, których ranga będzie wymagała ujawnienia. Może spowodować zakłócenia w działalności.

3 – średnie; rozwiązanie problemu będzie wymagało umiarkowanego nakładu czasu/ zasobów – w tym kierownictwa wyższego szczebla. Usunięcie skutków (strat) będzie trudne. Wywrze wpływ na wyniki finansowe i może stać się ważnym wydarzeniem publicznym. Może doprowadzić do nie realizowania kluczowego celu.

4 – poważne; rozwiązanie problemu będzie wymagało dużego nakładu czasu/ zasobów – w tym kierownictwa wyższego szczebla . Usunięcie skutków (strat) będzie bardzo trudne lub nieraz wręcz niemożliwe. Wywrze istotny wpływ na wyniki finansowe i stanie się istotnym wydarzeniem publicznym. Prawdopodobnie doprowadzi do nie zrealizowania kluczowego celu.

5 – katastrofalne; rozwiązanie problemu będzie wymagało bardzo dużego nakładu czasu / zasobów – w tym kierownictwa wyższego szczebla. Usunięcie skutków (strat) będzie bardzo trudne lub wręcz niemożliwe. Wywrze istotny wpływ na wyniki finansowe i stanie ważnym wydarzeniem publicznym. Doprowadzi do zrealizowania kluczowego celu.

Istotność ryzyka jest oceniana w następujący sposób:

oddziaływanie

Katastrofalne	5	10	15	20	25
Poważne	4	8	12	16	20
Średnie	3	6	9	12	15
Małe	2	4	6	8	10
Nieznaczące	1	2	3	4	5
	Rzadkie	Mało prawdopodobne	Średnie	Prawdopodobne	Prawie pewne

prawdopodobieństwo

Po przeprowadzeniu oceny istotności ryzyk do każdego określonego zadania, każdy (odpowiednio) dyrektor, naczelnik, kierownik zobowiązany jest uszeregować zadania według ich ważności.

Ważność określana jest przez ilość i istotność ryzyk zidentyfikowanych do każdego zadania.

Ostatecznym wynikiem identyfikacji i analizy ryzyka jest lista zadań realizowanych przez daną komórkę organizacyjną Urzędu Miasta i Gminy Łądek-Zdrój i jednostek organizacyjnych, uszeregowanych według ich ważności.

Sposób prezentacji punktowej oceny ryzyka (relacji między prawdopodobieństwem i wpływem - oddziaływaniem) stanowi tabela nr 1.

Tabela nr 1 Punktowa ocena ryzyka

L.p.	Cel, zadanie	P	S	Istotność ryzyka P x S
1.				
2.				
3.				

Naczelnicy/kierownicy komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i kierownicy jednostek organizacyjnych są zobowiązani udokumentować przeprowadzoną w podległej komórce / jednostce analizę ryzyka w szczególności poprzez utworzenie Rejestru ryzyk dla wyznaczonych celów i zadań.

Wzór Rejestru ryzyka stanowi tabela nr 2.

Tabela nr 2 Rejestr zidentyfikowanych ryzyk

lp	Cel, zadania	Istotność ryzyka	Zidentyfikowane ryzyko	Przyczyny ryzyka	Skutki ryzyka	Proponowane mechanizmy kontrolne	Osoby odpowiedzialne
1							
2							
3							
4							

4. Mechanizmy kontroli

Zadaniem mechanizmów kontroli jest zapobieganie urzeczywistnieniu się ryzyka. Każdy mechanizm kontrolny zastosowany w komórce organizacyjnej Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i jednostek organizacyjnych powinien stanowić odpowiedź na konkretne ryzyko. Koszt wdrożenia mechanizmów kontroli nie może być wyższy niż uzyskane dzięki nim korzyści. Do ogólnych mechanizmów kontroli należy:

- Dokumentowanie systemu kontroli zarządczej;
- Dokumentowanie i rejestrowanie operacji finansowych i gospodarczych;
- Zatwierdzanie (autoryzacja) operacji finansowych;
- Podział obowiązków;
- Weryfikacja, w tym kontrola wstępna, bieżąca i końcowa;
- Wydzielenie lub wyznaczenie osoby do prowadzenia kontroli (funkcjonalnej i instytucjonalnej);
- Nadzór;
- Rejestrowanie odstępstw;
- Ochrona zasobów;
- Zastosowanie mechanizmów kontroli systemu zarządczego.

5. Monitorowanie i ocena

Ocena systemu kontroli zarządczej w Urzędzie Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju i w jednostkach organizacyjnych winna być prowadzona w sposób ciągły. Należy monitorować skuteczność poszczególnych elementów systemu kontroli zarządczej, aby zidentyfikowane problemy na bieżąco rozwiązywać. Za dokonywanie oceny odpowiedzialny jest odpowiednio:

- Sekretarz Miasta i Gminy Łądek-Zdrój, po uprzednim otrzymaniu udokumentowanego procesu kontroli zarządczej przez poszczególnych naczelników/kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju;
- Kierownik jednostki organizacyjnej

Przynajmniej raz w roku należy przeprowadzać samoocenę systemu kontroli zarządczej przez osoby zarządzające, tj. naczelników/kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Łądku-Zdroju oraz jednostek organizacyjnych. Proces dokonania samooceny oraz jego wyniki należy udokumentować.